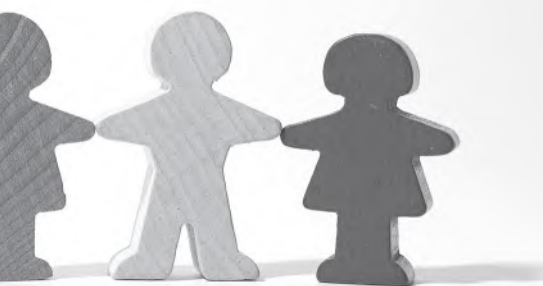

Krippel Éva

Az iskolai alkalmasság, iskolaérettség: halasztás vagy beiskolázás (2. rész)

tiltakozó nagygyűlés és a politikusok ezzel kapcsolatos érthetetlen reakciója, mely szerint hiba volt politikai sikerre terelni ezeket a témákat... Érdekes, hogy a oktatási tárca irányítói most, 2016 januárjában ugyanezzel a mondattal próbálták elhárítani a felelősségüket a pedagógussztrájk kirobbanása miatt is. Ám mindentől függetlenül mégis azt érezzük, hisszük és tudjuk, hogy a pedagógusok legfőbb szövetségesei, a szülők, de a társadalmi élet szinte minden részterületén dolgozó gondolkodó polgártársaink túlnyomó többsége is teljes mértékben támogatja a mi igazunkat, és velünk együtt azt szeretné, hogy ebben az országban az oktatásügy ennyi elvesztegetett év, annyi reformnak nevezett értelmetlen változtatgatás után végre elfoglalhassa az őt megillető helyet a társadalom életében, hogy kövessük azon szerencsés országoknak a gyakorlatát, amelyekben a politikai vezetés megértette, hogy az oktatás, a művelődés, a műveltség a társadalmi fejlődés igazi és leghatékonyabb mozgatórugója, tehát a hivatását szerető, értő, magas szinten művelő pedagógus igenis megérdemli a társadalom, sőt a legmagasabb szintű politikai vezetés egyértelmű és kiemelt megbecsülését.

Reméljük, bízunk abban, higgyük, hogy ez az állapot immár ebben az országban sem lehet olyan messze. Addig is, kedves kollégák, lapunk munkatársainak és olvasóinak a nevében köszönjük a társadalmi szempontból kiemelten fontos munkájukat, köszönjük hivatásszeretetüket, köszönjük generációk sorát ruházzák fel a semmi mással nem pótolható tudással és műveltséggel, hogy munkájukban igyekeznek következetesen valóra váltani azt az örökérvényű comeniusi pedagógiai axiómát, mely szerint tudás nélkül nem lehet, szív nélkül nem szabad tanítani.

Beíratás. Iskolaköteles. Beiskolázás. Halasztás. Iskolaérett. Iskola kezdésre nem alkalmas. Egyre gyakoribb fogalmak a nagycsoportos óvodások szülei, pedagógusai, ismerősei körében.

„Az én gyerekem okos, beszédes, nem fél senkitől.“ „Az enyém a szoknyám mellől nem mozdul.“ „Az enyém nem szeret és nem is akar rajzolni, a szomszédé meg olvas, számol.“ „Igaz, de nem fogad szót senkinek.“ – fogalmazódik meg sok hasonló gondolat. „Adjam iskolába? Bírja majd? Vagy mégsem? De mit szól a család, a rokonság, a szomszédok?“

Az a gyermek, aki az adott év augusztus 31-ig betölti a 6. életévét, tankötelesnek számít, be kell íratni az iskolába. Amennyiben felmerül az iskolaéretlenség kérdése, az érvényes közoktatási törvény értelmében lehetőség nyílik a tankötelesség halasztására. A szülő kérésére a pedagógiai-pszichológiai tanácsadóban felméri a gyermek részkapességeit, teljesítőképességét, feladatértését és feladattudatát, stb. A pszichológusi szakvéleménnyel alátámasztva kérhető az iskolaigazgató döntése az iskolakezdés halasztásáról. A felmérések során felderített területek fejlesztési lehetőségeiről a szülőknek érdemes szakemberekkel konzultálni. Hasznosabb, ha a lemaradást célirányosan próbálják behozni, mint ha csak tétlen várják, hogy spontán beérjen az idegrendszer, ha az eddig nem történt meg.

Mindannyian tudjuk, milyen nagy elvárásokkal kell a kisiskolásoknak megküzdeniük. A jó kezdet fél siker – tartja a közmondás. Azok a gyerekek, akiknek nem okoz nehézséget megfelelni az elvárásoknak, máris előnyt élveznek. A tanító néni megdicsérei, elismeri őket, így a tanuláshoz

még nagyobb kedvvel állnak. Megnő az önbizalmuk, amit a társak felé is kisugároznak. Máris elfogadottá válnak mindenki által. Szemben a csetlő-botló ügyetlenkével, aki esetleg nehezkesebb mozgása mellé vagy annak következtében még kifejezni sem tudja magát.

Az egy-egy területen mutatkozó lemaradás azonban még nem jelent nagy hátrányt, csupán nagy nehézséget. A több területen történő lemaradás már nagyobb mértékű odafigyelést igényel, és éretlenséget feltételez.

Az *iskolaérettség* fogalma egy bizonyos fejlettségi szint, alkalmasság elérését, külső és belső érési folyamatok eredményességét jelenti. A következő elvárásoknak kell megfelelni:

- a) fizikai, testi fejlettség, alkalmasság
- b) értelmi érettség, ismeretek birtoklása
- c) pszichikai fejlettség, alkalmasság
- d) szociális érettség, alkalmasság

Megfelelő fizikai erőnlét és jó egészségi állapot nélkül a gyermek nehezen birkózik meg a várható fizikai és pszichikai terhekkel (pl. a súlyos iskolatáska cipelésével). A gyermeknek el kell érnie a 110-120 cm magasságot és 18-20 kg testsúlyt. Elvárjuk a fogváltást, a kézfej megerősödését, a kezek és lábak egymástól független működtetését is. A kéz fejlettsége teszi lehetővé a cipőfűzést és a gombok begombolását, de a ceruza megfelelő tartását, a könnyed vonalvezetés elsajátítását is. A gyermek idegrendszerének megfelelő fejlettségi szintjéről tesz tanúságot az egyensúlyérzék, a megfelelően összerendezett elemi mozgások: a fejemelés, kúszás, mászás, úszás, különféle járások (lábujjhegyen, sarkon, guggolva, külső, belső talpélen), szökdelések. Fontos, hogy a gyermek ismerje a sa-

ját testét, az irányokat. Elvárjuk a kialakult dominanciát, vagyis jobb vagy bal oldaliságot, a végtagok és szem egyoldali használatát. Ellenkező esetben gyakran vagyunk tanúi beszédzavarnak, számolási nehézségnek, visszafelle olvasásnak, betűfelcserélésnek, problémás szövegértésnek.

Az *általános tájékozottság* alatt az anyanyelv megfelelő használatát, az összefüggő mondatokban történő beszédet értjük. A gyermek nemcsak folyamatosan és tisztán beszél, hanem képes másokat is meghallgatni, kivárni a sorát a beszédben. Ismeretekkel rendelkezik a lakhelyét, címét, családját illetően. Ismeri az évszakokat, színeket, van számfogalma, mennyiségi ismeretei.

A *pszichikai alkalmasságot* a gyermek dolgok és környezete felé kimutatott érdeklődése, nyitottsága jelenti. Ennek értelmében képes uralni a mozgásigényét és akaratát, későbbre halasztani a pillanatnyi kívánságát. Megfelelő a látás- és hallásészlelése, megjelenik az azonosság és különbözőség felismerésének a képessége. Megbízható szintű a látási, mozgásos alakfeldolgozása, kialakult a forma- és térérzékelése. Képes megfigyelni a dolgokat, irányítható az emlékezete és figyelme. Kialakult a feladattudata, megfelelő a fogalmi gondolkodása. A következtetések és összefüggések megismerésével megjelenik a problémamegoldó gondolkodása, és egyben megfelelő a kudarc-tűrő képessége is.

A *szociális érettséget* a kortársakhoz való kapcsolata jelenti, a társas viszony és szabályok betartása, a közösségekbe való beilleszkedés képessége. Ide soroljuk a felnőttekhez való viszonyt is: a gyermeknek tudnia kell, hogy a felnőttöz fordulhat segítségért, és el kell fogadnia a felnőtt irányítását.

Ezen funkciók kialakulása a normális emberi fejlődési folyamat része, és az iskola előtti korszakban, 3-6 éves kor között történik. Mindezek tudatában talán nem ok nélkül írta Robert Fulgham: „Már az óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes.”

Csehi Ágota

Nők a zenében

A 19. századot a zenében az *előadóművészet és a virtuózok aranykorának* tartották. Ez a hangszeres zene és az ének terén egyaránt megnyilvánult.¹ A kor híres férfiművészei mellett – mint Niccolò Paganini, Liszt Ferenc, Frederick Chopin, Ignaz Moscheles, Friedrich Kalkbrenner – sikeres művész-hölgyek egész sora is beírta magát a zenetörténelembe. Az ünnepezt énekesnők közül mindenekelőtt *Marie Malibran* (1808-1836), *Cornélie Falcon* (1814-1897) és *Guiditta Pasta* (1797-1865) nevét említjük. Pasta a korabeli kritikák alapján a tökéletes romantikus énekstílust testesítette meg. Idézhethetjük továbbá kiváló zongoraművésznők egész sorát is.

1819-ben Lipcsében született *Clara (Josephine) Schumann*, született *Wieck*, az egyetemes zongoraművészet egyik legjelentősebb alakja. Alkotói tevékenységével jelentős szerepet játszott a 19. század zenei életében, és sikeres előadóművészetével számos férfi zongoraművész kollégáját túlszárnyalta. Korának egyik meghatározó zenészegyenységének tartották.

Apja Friedrich Wieck, a híres zongoratanár volt.² Clara lányát öt éves korában kezdte zongorázni tanítani, akinek korán megmutatkozott a tehetsége.³ Kilenc évesen már Mozart- és Hummel-zongoraversenyeket játszott, és olyan érett zongoristának bizonyult, hogy nyilvánosan szere-

pelhetett a lipcsei Gewandhausban, majd fellépések egész sorozata várta Németországban, Franciaországban. A róla írt kritikák Clara előadóművészetét az akkor már elismert zongoraművésznő, *Anne Caroline de Bellevill* (1808-1880) művészetével hasonlították össze. *Bellevill* abban az időben huszonhat éves volt, és Carl Czerny⁴ egyik legtehetségesebb növendékének számított. Viszont igényes feladatnak tűnt összehasonlítani e két hölgy zongoraművészetét, ugyanis sajátos személyiség volt mindkettő. Művészetüket Robert Schumann jellemezte találoán: „*Nem lehetséges őket összehasonlítani. Egyikük a francia, másik a német iskola képviselője. Bellevill játéka technikai szempontból sokkal kidolgozottabb, de Clara játéka szenvedélyesebb. Bellevill billentésmódja a hallásnak kellemes, de nincs mélyebb hatása, míg Clara tónusa a lélekbe hatol, és a szívet szólítja meg. Az első a költő, a második pedig a vers.*” (Starosta, 2000, 52)

Clara Wieck életében jelentős fordulatot idézett elő a híres zeneszerző Robert Schumann.⁵ Schumann maga is zongoraművészi karrierre vágyott, melynek érdekében olyan mechanikus segédeszközöket alkalmazott a gyakorláshoz és olyan túlzott megerőltető technikai gyakorlatokat végzett, amelyek következtében jobb kezének negyedik ujjá lebénult, és